

DATUM
2022-04-04
ERT DATUM
2022-01-25

DIARIENR
2022/34-4
ER BETECKNING
Ju2022/00209

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Säkerhet och tillgänglighet vid val (2021:96)

Statskontoret kommenterar i det här remissvaret utredningens förslag som rör säkerhet vid val. Vi bedömer att vi utifrån vårt kompetensområde kan bidra med synpunkter på förslagen på det området, eftersom förslagen i hög grad berör styrning och organisering av offentlig verksamhet.

Statskontoret *tillstyrker* utredningens förslag om att

- Valmyndigheten ska ha ett övergripande och sammanhållande ansvar för säkerhetsfrågorna inom valadministrationen,
- Valmyndigheten ska ta fram rutiner för en samlad incidentrapportering inom valadministrationen, samt att
- Reglering och ackreditering för valobservatörer ska införas i vallagen.

Statskontoret *delar inte utredningens bedömning* att Valmyndigheten inte ska ha föreskriftsrätt när det gäller säkerhet vid val.

Statskontoret *ställer sig positivt* till utredningens förslag om en utredning om hur val i framtida kriser kan regleras. Vi menar dock att regeringen bör överväga om uppgiften kan ges till en befintlig utredning.

Tydligt behov av att ge Valmyndigheten ansvar för samordning av säkerhetsfrågorna inom valadministrationen

Statskontoret tillstyrker förslaget att Valmyndigheten ska få ett övergripande och sammanhållande ansvar för säkerhetsfrågorna inom valadministrationen.

Statskontoret bedömer att utredningen tydligt lyfter fram behovet av att reglera samordningen av säkerhetsfrågorna och att ge en myndighet ansvar för samordningen. Vi bedömer vidare att det är rimligt att Valmyndigheten får rollen som samordnande myndighet eftersom myndigheten redan i dag har det övergripande ansvaret för frågor om val.

Statskontoret bedömer vidare att den struktur för samordning som utredningen föreslår är ändamålsenlig. Vi ser positivt på att den föreslagna regleringen av sam-

ordning av säkerhet vid val bygger på befintlig samverkan, att de uppgifter de utpekade myndigheterna föreslås få ligga inom deras verksamhetsområden samt att det inte ska bildas särskilda samarbetsorgan med egna beslutsmandat.

Vi delar däremot inte utredningens bedömning att Valmyndigheten inte ska få någon föreskriftsrätt när det gäller säkerhet vid val. Utredningen för bland annat fram argumentet att de skilda förutsättningar som finns hos myndigheterna inom valadministrationen skulle göra det komplicerat att använda föreskrifter. Enligt utredningen skulle exempelvis undantag behöva göras för röstmottagning i utlandet och olika krav behöva ställas utifrån storlek på kommunerna. Vi menar att regeringen ändå bör överväga om det är möjligt att ge Valmyndigheten föreskriftsrätt när det gäller säkerhet vid val i syfte att skapa enhetlighet och säkerställa att alla valmyndigheter lever upp till krav på säkerhet. Om det inte är möjligt att ge Valmyndigheten föreskriftsrätt menar vi att det är viktigt att efter en tid följa upp om råd och rekommendationer räcker. Det behovet lyfter utredningen också fram.

Vi delar vidare utredningens bedömning att tillsynsansvaret för Valmyndighetens verksamhet när det gäller säkerhetsskydd bör vara kvar hos Säkerhetspolisen, eftersom valsystemet är en mycket skyddsvärd verksamhet. Vi har tidigare tillstyrkt den fördelning av tillsynsansvar mellan Försvarmakten och Säkerhetspolisen som föreslogs i betänkandet *Kompletteringar till den nya säkerhetsskyddslagen* (SOU 2018:82), och som skulle innebära att tillsynsansvaret skulle föras över till Länsstyrelsen i Stockholms län.¹ Vi bedömer dock att Valmyndighetens föreslagna nya roll att samordna säkerheten i valsystemet är ett övertygande argument för att behålla tillsynsansvaret hos Säkerhetspolisen, inte minst eftersom verksamheten därmed blir än mer skyddsvärd. Dessutom är Länsstyrelsen i Stockholms län en av de myndigheter som föreslås ingå i Valmyndighetens samordningsansvar. Vi bedömer därför att det inte är lämpligt att Länsstyrelsen utövar tillsyn över Valmyndighetens verksamhet inom detta område.

En samlad incidentrapportering ger möjlighet att ta fram en nationell lägesbild

Statskontoret tillstyrker förslaget att Valmyndigheten ska ta fram rutiner för en samlad incidentrapportering inom valadministrationen. Vi bedömer att utredningen tydligt lyfter fram behovet av en samlad incidentrapportering, bland annat för att kunna ta fram en nationell lägesbild. Vi bedömer vidare att det är logiskt att

¹ Statskontoret (2019), *Remissvar – Kompletteringar till den nya säkerhetsskyddslagen* (SOU 2018:82), Dnr. 2019/1–4.

Valmyndigheten får även detta ansvar om myndigheten får det föreslagna samordningsansvaret för valadministrationen.

Vi menar att det är bra att rapporteringsskyldigheten regleras i lag eftersom detnsvaret för myndigheter inom valadministrationen att rapportera incidenter. Vi bedömer att Valmyndigheten bör ges en föreskriftsrätt när det gäller rapportering i syfte att få till en enhetlig rapportering. Vi delar inte utredningens bedömning att råd och rekommendationer räcker. Vi menar att det bland annat är viktigt att Valmyndigheten kan ställa krav på vilken information som ska rapporteras in och i vilken form det ska ske.

Ackreditering förtydligar skyldighet att ta emot valobservatörer

Statskontoret tillstyrker förslaget att reglering och ackreditering för valobservatörer ska föras in i vallagen. Statskontoret bedömer att behovet av att föra in bestämmelser om reglering och ackreditering för valobservatörer i vallagen är tydligt. Införandet av sådana bestämmelser leder inte till någon ny skyldighet, utan tydliggör endast de skyldigheter som Sverige och valadministrationen redan har. Vi bedömer att ackreditering av valobservatörer kan förenkla valadministrationens hantering av valobservatörer.

Förutsättningarna för reglering av val i fredstida kriser bör utredas

Statskontoret delar utredningens bedömning att frågan om förutsättningarna för att införa särskilda regler i regeringsformen om val i fredstida kriser bör utredas. Vi anser dock att regeringen i första hand bör överväga om frågan kan omhändertas i en befintlig utredning i stället för att tillsätta en ny. Vi noterar till exempel att regeringen nyligen beslutat om att tillsätta en parlamentarisk kommitté som bland annat ska se över om grundlagen bör ändras för att ge regeringen större möjlighet att besluta om föreskrifter i fredstida kriser (Dir. 2021:80).

Statskontoret tar inte ställning till storleken på föreslagna resurstillskott

Utredningens förslag innebär nya uppgifter för Valmyndigheten, länsstyrelser och kommuner. Det är därför rimligt att myndigheterna och kommunerna erhåller utökade resurser för sitt arbete med valadministrationen. Vi noterar att det inte finns några beräkningar av resursbehoven i konsekvensanalysen, utan att utredningen utgår från de berörda myndigheternas bedömningar av hur stora resursförstärkningar som krävs. Vi kan därför inte ta ställning till om storleken på de föreslagna resurstillskotten är ändamålsenliga.

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utredningschef Erik Nyberg och utredare Sara Berglund, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Sara Berglund